

POSTANOWIENIE

Dnia 23 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Tomczyk

w sprawie **B. L.**

uniewinnionej od czynu z art. 286 § 1 k.k. i art. 272 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu 23 lipca 2024 r.,

skargi obrońcy

na wyrok Sądu Okręgowego w Świdnicy

z 19 marca 2024 r., sygn. akt IV Ka 990/23,

uchylający wyrok Sądu Rejonowego w Wałbrzychu

z 6 września 2023 r., sygn. akt III K 1206/22,

i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania temu Sądowi,

na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

1. oddalić skargę;

2. obciążyć oskarżoną kosztami postępowania skargowego.

UZASADNIENIE

B. L. została oskarżona o to, że

„w dniach 5 czerwca 2013 roku, 11 lutego 2016 roku i 31 lipca 2019 roku W., w woj. [...] , działając w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, poprzez podstępne wprowadzenie w błąd uprawnionego pracownika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, co do faktu zatrudnienia jej, czasu tego zatrudnienia i osiąganych dochodach, polegające na łożeniu stwierdzającego

nieprawdę wniosku o ponowne ustalenie wysokości świadczenia emerytalno-rentowego oraz dokumentami sporządzonymi przez T. K. w postaci:

- świadectwa pracy z dnia 28.02.1995 stwierdzającego zatrudnienie B. L. w okresie od 01.08.1994 do 28.02.1995 w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku akwizytor z wynagrodzeniem 500 zł miesięcznie w S. w G. wraz z umową o pracę z dnia 01.08.1994

- świadectwa pracy z dnia 10.08.1995 stwierdzającego zatrudnienie B. L. w okresie od 01.03.1995 do dnia 31.07.1995 w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku akwizytor z wynagrodzeniem 500 zł miesięcznie w S. Sp. z o.o. w W. wraz z umową o pracę z dnia 01.03.1995

- zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 24.01.2003 roku zawierającego nieprawdziwe dane co do okoliczności mających istotne znaczenie prawne, co do rzeczywistej daty sporządzenia tego zaświadczenia i informacji w nim zawartych, że w/w zatrudniona była w S. w G. od dnia 01.04.1993 roku do dnia 27.12.1994 roku za wynagrodzeniem w kwocie łącznej 168.000.000 zł w roku 1993 i wynagrodzeniem w kwocie łącznej 196.000.000 zł w 1994 roku

czym podstępnie wyłudziła poświadczenie nieprawdy w decyzjach Zakładu Ubezpieczeń Społecznych:

z dnia 24.06.2013 roku, znak [...] o ustaleniu kapitału początkowego

z dnia 26.06.2013 roku, znak [...] o przyznaniu emerytury w kwocie zaliczkowej

z dnia 24.07.2013 roku, znak [...] o ponownym ustaleniu kapitału początkowego

z dnia 30.07.2013 roku, znak [...] o przeliczeniu emerytury

z dnia 15.01 2016 roku, znak [...] o przeliczeniu emerytury

z dnia 14.01.2016 roku i z dnia 25.02.2016 roku, znak [...] o ponownym ustaleniu kapitału początkowego

z dnia 06.11.2017, znak [...] o ponownym ustaleniu kapitału początkowego w postaci podstawy wymiaru kapitału początkowego, okresów składkowych i wartości kapitału początkowego, w celu uzyskania wyższego od należnego świadczenia emerytalno – rentowego, usiłując doprowadzając Zakład Ubezpieczeń Społecznych do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 24.453,86 zł”,

tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k. i art. 272 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Sąd Rejonowy w Wałbrzychu wyrokiem z 6 września 2023 r., sygn. akt III K 1206/22, uniewinnił oskarżoną od popełnienia zarzucanego jej czynu.

Apelację od tego wyroku wniósł m.in. Prokurator Rejonowy w Wałbrzychu, zaskarżając go w całości na niekorzyść m.in. B. L.. Zarzucił on:

„1. błąd w ustaleniach faktycznych, przyjęty za podstawę orzeczenia i mający wpływ na jego treść, a polegający na niesłusznym uznaniu przez Sąd, że oskarżony W. W. nie dopuścił się popełnienia zarzucanego mu przestępstwa, wskutek wybiórczego potraktowania materiału dowodowego i przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów, podczas gdy dowody ujawnione na rozprawie, w szczególności w postaci dokumentacji z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, w tym zaświadczeń o zatrudnieniu i świadectw pracy wystawionych przez T. K. dla oskarżonego, jak również zeznań B. W., wyjaśnień J. K. i L. W. złożonych na etapie postępowania przygotowawczego, wyjaśnień T. K., W. W., B. P., B. L., a które to dowody ocenione we wzajemnym ze sobą powiązaniu zgodnie z zasadami wiedzy, doświadczenia życiowego oraz logicznego rozumowania prowadzą do jednoznacznego wniosku, że oskarżony nie pracował u T. K., a jego celem działania było przedłożenie podrobionych dokumentów wystawionych przez T. K., celem osiągnięcia korzyści, poprzez podstępne wprowadzenie w błąd uprawnionego pracownika ZUS, co do faktów zatrudnienia i osiąganych dochodów, poprzez złożenie wniosku o ustalenie kapitału początkowego, czym podstępnie wyłudził poświadczenie nieprawdy w wydanych na podstawie tych dokumentów, decyzjach ZUS, co składania do uznania, że oskarżony dopuścił się popełnienia przestępstwa z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 272 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

2. błąd w ustaleniach faktycznych, przyjęty za podstawę orzeczenia i mający wpływ na jego treść, a polegający na niesłusznym uznaniu przez Sąd, że oskarżona B. L. nie dopuściła się popełnienia zarzucanego jej przestępstwa, wskutek wybiórczego potraktowania materiału dowodowego i przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów, podczas gdy dowody ujawnione na rozprawie, w szczególności w postaci dokumentacji z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, w tym zaświadczeń o zatrudnieniu i świadectw pracy wystawionych przez T. K. dla oskarżonej, jak również zeznań B. W., B. S., wyjaśnień J. K. i L. W. złożonych na etapie postępowania przygotowawczego, wyjaśnień T. K., W. W., B. P., B. L., a które to dowody ocenione we wzajemnym ze sobą powiązaniu zgodnie z zasadami wiedzy, doświadczenia życiowego oraz logicznego rozumowania prowadzą do jednoznacznego wniosku, że oskarżona nie pracowała u T. K., a jej celem działania było przedłożenie podrobionych dokumentów wystawionych przez T. K., celem osiągnięcia korzyści, poprzez podstępne wprowadzenie w błąd uprawnionego pracownika ZUS, co do faktów zatrudnienia i osiąganych dochodów, poprzez złożenie wniosku o ponowne przeliczenie wysokości świadczenia emerytalno-rentowego, czym podstępnie wyłudziła poświadczenie nieprawdy w wydanych na podstawie tych dokumentów, decyzjach ZUS, co składania do uznania, że oskarżona dopuściła się popełnienia przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. i art. 272 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

3. błąd w ustaleniach faktycznych, przyjęty za podstawę orzeczenia i mający wpływ na jego treść, a polegający na niesłusznym uznaniu przez Sąd, że oskarżona D. P. nie dopuściła się popełnienia zarzucanego jej przestępstwa, wskutek wybiórczego potraktowania materiału dowodowego i przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów, podczas gdy dowody ujawnione na rozprawie, w szczególności w postaci dokumentacji z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, w tym zaświadczeń o zatrudnieniu i świadectw pracy wystawionych przez T. K. dla oskarżonej, jak również zeznań B. W., P. J., wyjaśnień J. K. i L. W. złożonych na etapie postępowania przygotowawczego, wyjaśnień T. K., W. W., B. P., B. L., a które to dowody ocenione we wzajemnym ze sobą powiązaniu zgodnie z zasadami wiedzy, doświadczenia życiowego oraz logicznego rozumowania prowadzą do jednoznacznego wniosku, że oskarżona nie pracowała u T. K., a jej celem działania

było przedłożenie podrobionych dokumentów wystawionych przez T. K., celem osiągnięcia korzyści, poprzez podstępne wprowadzenie w błąd uprawnionego pracownika ZUS, co do faktów zatrudnienia i osiąganych dochodów, poprzez złożenie wniosku o przyznanie świadczenia emerytalno-rentowego, czym podstępnie wyłudziła poświadczenie nieprawdy w wydanych na podstawie tych dokumentów, decyzjach ZUS, co składania do uznania, że oskarżona dopuściła się popełnienia przestępstwa z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 272 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

4. błąd w ustaleniach faktycznych, przyjęty za podstawę orzeczenia i mający wpływ na jego treść, a polegający na niesłusznym uznaniu przez Sąd, że oskarżony T. K. dopuścił się jedynie przestępstwa podrobienia dokumentacji dla D. P., B. L., W. W., L. W., L. W.1 i J. K., zaś nie wypełnił znamion pomocnictwa do popełnienia zarzuconych im przestępstw, wskutek wybiórczego potraktowania materiału dowodowego i przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów, podczas gdy dowody ujawnione na rozprawie, w szczególności w postaci dokumentacji z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, w tym zaświadczeń o zatrudnieniu i świadectw pracy wystawionych przez T. K., jak również zeznań B. W., B. S., B. J., wyjaśnień J. K. i L. W. złożonych na etapie postępowania przygotowawczego, wyjaśnień T. K., W. W., B. P., B. L., a które to dowody ocenione we wzajemnym ze sobą powiązaniu zgodnie z zasadami wiedzy, doświadczenia życiowego oraz logicznego rozumowania prowadzą do jednoznacznego wniosku, że oskarżony nie pracował u T. K., a jego celem działania oskarżonego T. K. było podrobienie dokumentacji w postaci zaświadczeń o zatrudnieniu i świadectw pracy dla D. P., B. L., W. W., L. W., L. W.1 i J. K., aby osoby te osiągnęły korzyść, poprzez podstępne wprowadzenie w błąd uprawnionego pracownika ZUS, co do faktów zatrudnienia i osiąganych dochodów, poprzez złożenie stwierdzającego nieprawdę wniosku o ustalenie lub przeliczenie kapitału początkowego, wniosku o ustalenie lub ponowne ustalenie wysokości świadczenia emerytalno-rentowego, czym podstępnie wyłudziły poświadczenie nieprawdy w wydanych na podstawie tych dokumentów, decyzjach ZUS,

5. obraza prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu, tj. przepisu art. 226 § 1 k.k. i art. 216 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k., poprzez niezastosowanie tej kwalifikacji i przyjęcie w zakresie punktu VII części wstępnej wyroku, że oskarżony dopuścił się popełnienia występku z art. 226 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k., pomimo prawidłowo poczynionych ustaleń odnośnie J. G., który w dacie popełnienia przestępstwa znieważenia nie był już pracownikiem ZUS-u i nie korzystał z ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych,

6. obraza prawa materialnego w innym zakresie niż kwalifikacja prawna czynu, tj. przepisu art. 226 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k., poprzez niezastosowanie tego przepisu do ustalenia wymiaru kary za przestępstwo, o którym mowa w punkcie VII części wstępnej wyroku, podczas gdy Sąd wymierza karę na podstawie przepisu przewidującego karę najsurowszą i wymierzeniu kary 3 miesięcy pozbawienia wolności na podstawie art. 216 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k., który to przepis nie przewiduje kary pozbawienia wolności jako kary samoistnej, co powoduje, że orzeczenie nie odpowiada prawu.”

i wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Sąd Okręgowy w Świdnicy wyrokiem z 19 marca 2024 r., sygn. akt IV Ka 990/23, uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Skargę od tego wyroku wniosła obrońca B. L., zarzucając „obrazę przepisów postępowania, a to art. 437 §2 zdanie drugie k.p.k. poprzez błędne przyjęcie, że zachodzi potrzeba przeprowadzenia przewodu na nowo w całości, w sytuacji, w której nie wystąpiła żadna z przewidzianych przesłanek do uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, gdyż postępowanie to ma w istocie dotyczyć uzupełnienia postępowania dowodowego, a nie przeprowadzeniu w całości przewodu sądowego i polegać na zasięgnięciu opinii biegłego, poczynienia ustaleń w zakresie obszaru objętego powodzią z 1997 r. oraz przesłuchaniu dodatkowych świadków - co wobec unormowań art. 167 k.p.k., art.

452 §2 k.p.k. i art. 458 k.p.k. mogło zostać przeprowadzone w ramach postępowania odwoławczego.”

W konkluzji obrońca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi odwoławczemu – Sądowi Okręgowemu w Świdnicy.

W pisemnej odpowiedzi na skargę Prokurator Prokuratury Okręgowej w Świdnicy wniosła o jej oddalenie w całości z powodu jej bezzasadności.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wywiedziona przez obrońcę skarga nie zawierała argumentacji mogącej skutkować uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania.

Na podstawie art. 539a § 3 k.p.k. skarga od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania może być wniesiona wyłącznie z powodu naruszenia art. 437 k.p.k. lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. Wynikający z art. 539a § 3 k.p.k. nadzór Sądu Najwyższego nad przestrzeganiem normy określonej w art. 437 k.p.k. w postępowaniu odwoławczym sprowadzać się może jedynie do oceny zasadności podjęcia decyzji kasatoryjnej przez sąd odwoławczy, a nie zasadności samego środka odwoławczego (apelacji). Skarga na wyrok sądu odwoławczego nie ma też charakteru *sui generis* „superapelacji”, która nakazywałaby Sądowi Najwyższemu przejmować rolę sądu odwoławczego i ponownie oceniać zarzuty apelacyjne.

Z treści uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego wynika, że Sąd ten wydając wyrok kasatoryjny, wskazał na konieczność powtórzenia w całości postępowania dowodowego i jego poszerzenia (5.3.1.4.1.) oraz uzasadnił uchylenie zaskarżonego wyroku tak daleko posuniętą wadliwością postępowania dowodowego, która uniemożliwiała wydanie w sprawie wyroku uniewinniającego. Stanowisko Sądu odwoławczego było więc prawidłowe (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 kwietnia 2024 r., I KS 11/24 oraz uchwałę składu siedmiu

sędziów Sądu Najwyższego z 20 września 2018 r., I KZP 10/18). Odnosząc się bowiem do wadliwie przeprowadzonego przez Sąd pierwszej instancji postępowania dowodowego, w treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku Sąd odwoławczy wskazał w jakich aspektach dokonana przez Sąd Rejonowy w Wałbrzychu ocena dowodów była całkowicie błędna. Wykazał przy tym sprzeczności w rozumowaniu Sądu pierwszej instancji. Jak słusznie zaznaczył Sąd Okręgowy w Świdnicy sprzeczność taka zachodzi na przykład w przyjęciu przez Sąd Rejonowy w Wałbrzychu sprawstwa oskarżonego T. K. w zakresie występku z art. 270 § 1 k.k., polegających na podrobieniu dokumentów dotyczących zatrudnienia D. P., B. L. i W. W. i jednocześnie przyjęciu braku u tych oskarżonych, przy przedłożeniu wyżej wymienionych dokumentów w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych, świadomości, że dokumenty te stwierdzają nieprawdę. Jednakże, skoro Sąd pierwszej instancji przyjął sprawstwo podrobienia dokumentów osoby wystawiającej te dokumenty, to logicznym powinno być przypisanie co najmniej popełnienia występuku z art. 270 § 1 kk, także przez osoby posługujące się tymi dokumentami w obrocie prawnym (s. 9 – 10 uzasadnienia).

Świadczy to o przekonaniu Sądu drugiej instancji, że uniewinnienie m.in. B. L. było zdecydowanie przedwczesne, a z uwagi na uregulowanie określone w art. 454 k.p.k. nie jest możliwe wydanie wyroku skazującego.

Wyrażona natomiast w treści uzasadnienia skargi argumentacja obrońcy w przeważającej swej części stanowi jedynie nieuzasadnioną polemikę z treścią rozstrzygnięcia Sądu odwoławczego.

Z przytoczonych powodów, Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu, rozstrzygając co do kosztów postępowania skargowego na podstawie art. 539f k.p.k. w zw. z art. 527 § 2 k.p.k.

[SOP]

(r.g.)

